

**Protokół posiedzenia plenarnego
Komitetu Badań Czwartorzędu PAN,
które odbyło się w dniu 20 kwietnia 2023 roku**

W posiedzeniu udział wzięli członkowie Komitetu: prof. dr hab. Leon Andrzejewski, prof. dr hab. Mirosław Błaszkiwicz, prof. dr hab. Jan Dzierżek, prof. dr hab. Zdzisław Jary, prof. dr hab. Piotr Kittel, dr hab. Piotr Kołaczek, prof. dr hab. Mirosława Kupryjanowicz, dr hab. inż. Włodzimierz Margielewski, prof. dr hab. Leszek Marks, dr hab. inż. Danuta Michczyńska, dr hab. Joanna Mirosław-Grabowska, dr hab. Piotr Moska, dr hab. Przemysław Mroczek, prof. dr hab. Dorota Nalepka, prof. dr hab. Irena Agnieszka Pidek, dr hab. Małgorzata Roman, dr hab. Michał Słowiński, dr hab. Krzysztof Stefaniak, prof. dr hab. Krystyna Szeroczyńska, dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. dr hab. Wojciech Tylmann, dr hab. Edyta Zawisza, dr hab. Paweł Zieliński.

Nieobecność usprawiedliwili: dr hab. Karina Apolinarska, prof. dr hab. Ryszard Krzysztof Borówka, prof. dr hab. Anna Cedro, dr hab. Jacek Forysiak, dr hab. Piotr Gębica, prof. dr hab. inż. Marek Krąpiec, prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz, prof. dr hab. Maria Łanczont, dr hab. Edyta Łokas, prof. dr hab. Piotr Migoń, prof. dr hab. Adam Nadachowski, prof. dr hab. Małgorzata Pisarska-Jamroży, dr hab. Renata Stachowicz-Rybka, dr hab. Agnieszka Wacnik, dr hab. Piotr Weckwerth, dr hab. Andrzej Wiśniewski, prof. dr hab. Barbara Woronko, dr hab. Piotr Woźniak.

Porządek obrad

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Przyjęcie porządku obrad i protokołu poprzedniego posiedzenia
3. Referat pt. "Szczątki ssaków drapieżnych Carnivora w analizach biostratygraficznych czwartorzędu" dr hab. Adrian Marciszak, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego.
4. Działalność Redakcji *Studia Quaternaria* w 2023 r. – referuje Sekretarz redakcji
5. Działalność Komitetu w 2023 r. – referują Przewodniczący sekcji.
6. Sprawy bieżące, komunikaty i wolne wnioski.

Ad. 1.

Przewodniczący, prof. dr hab. Z. Jary, powitał członków Komitetu oraz gości i otworzył posiedzenie plenarne Komitetu Badań Czwartorzędu PAN.

Ad. 2.

Jednogłośnie przyjęto porządek obrad posiedzenia oraz protokół z posiedzenia z 17 listopada 2022 r.

Ad. 3.

Referat pt. "*Szczątki ssaków drapieżnych Carnivora w analizach biostratygraficznych czwartorzędu*" wygłosił gościnnie dr hab. Adrian Marciszak, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego.

W dyskusji po referacie udział wzięli: prof. dr hab. L. Marks, dr hab. P. Moska, prof. dr hab. T. Madeyska, prof. dr hab. I.A. Pidek, dr hab. K. Stefaniak, prof. dr hab. J. Dzierżek, prof. dr hab. P. Kittel, dr hab. J. Mirosław-Grabowska, dr hab. inż. Włodzimierz Margielewski, prof. dr hab. Zdzisław Jary oraz dr hab. P. Zieliński. Dyskutanci poruszyli kwestie:

- migracji sezonowej drapieżników w związku ze zmieniającą się dostępnością pożywienia;
- metody kompletowania danych (szczątków zwierzęcych) do określenia różnorodności badanej populacji;
- możliwości i sposobu określania sezonu, z którego pochodzą znaleziska;
- stanu badań nad populacjami niedźwiedzia w Jaskini Niedźwiedziej (czy zostały już zakończone i czy dzięki nim określono jakieś różnice między populacjami niedźwiedzi);
- hipotezy dotyczącej powrotu niedźwiedzi jaskiniowych do miejsca urodzenia oraz trudności w uzyskaniu odpowiedzi ze względu na problem z datowaniami, które wykraczają poza zakres metody C14 oraz z uwagi na wysokie koszty badań genetycznych;
- sposobu i miejsca zdobywania pożywienia przez zwierzęta;
- stanu zachowania DNA w odnalezionych kościach, zmian DNA na przestrzeni czasu w kontekście możliwości ich wykorzystania do badań;
- różnic jakości zachowania DNA w zależności od środowiska, w którym kości były przechowywane oraz w odniesieniu do odmienności warunków w poszczególnych jaskiniach;
- obecności człowieka w otoczeniu żyjących ówczesnie zwierząt i jego wpływu na ich populacje;
- początków symbiozy człowiek-pies, przebiegu tego procesu;
- zanikania i powrotu populacji szakali, w związku z konkurencją wilka;

- problemu dostępności kolekcji prywatnych;
- różnic w proporcji budowy (zwłaszcza czaszki) niedźwiedzia jaskiniowego w stosunku do niedźwiedzia brunatnego;
- konkurencji pomiędzy kotowatymi;
- zagadnienia możliwości określenia selekcji zwierząt jako pokarmu na badanych stanowiskach archeologicznych;
- aspektu rytualnego wykorzystywania zwierząt.

Ad. 4.

Sekretarz SQ, dr hab. J. Mirosław-Grabowska, przedstawiła plany wydania 40 tomu SQ w postaci dwóch zeszytów: 1 – zawierającego artykuły krajowe i zagraniczne; 2 - w postaci tomu pokonferencyjnego (VI konferencji NARBAC). Jednak zasygnalizowała istnienie problemu braku konkretnych ustaleń dotyczących finansowania, ze względu na powołanie nowego Prezesa PAN i reorganizację dotychczasowych struktur działających w ramach Akademii. Pozostaje oczekiwanie na nowe rozstrzygnięcia w tych kwestiach.

Sekretarz SQ mimo wszystko zachęciła wszystkich do publikowania i cytowania artykułów SQ, aby nadal rozwijać czasopismo.

Ad. 5.

Sekretarz KBCz dr hab. E. Zawisza przedstawiła informacje na temat trzech planowanych konferencji, które wystąpiły o wsparcie ze środków przeznaczonych na upowszechnianie nauki (tzw. DUN). Podobnie jak w przypadku sytuacji z wydawnictwem SQ, poinformowała, że nie dysponuje jeszcze odpowiedzią Akademii w sprawie zgłoszonych wniosków, mimo iż termin jednej z konferencji jest bardzo bliski. Zapewniła, że wszelkie wiadomości, które będą odpowiedzią z DUN, zostaną niezwłocznie przekazane do zainteresowanych.

Działalność sekcji w roku 2022 przedstawili Przewodniczący Sekcji.

Dr hab. M. Roman (Przewodniczącej Sekcji Stratygrafii) nawiązała do zbliżającej się konferencji *Zlodowacenia i interglacjały w Polsce – stan obecny i perspektywy badań*, planowanej w dniach 16-18 czerwca 2023 w Chęcinach. Poinformowała również o przewidzianym na październik spotkaniu roboczo-dyskusyjnym dotyczącym stratygrafii schyłku Vistulianu. Prowadzącym wydarzenie będzie dr hab. J. Forysiak. Zachęciła do wzięcia w nim udziału w formie on-line, informując, że dokładny termin zostanie przekazany formą mailową. Następnie głos zabrał prof. dr hab. J. Dzierżek gorąco zapraszając do uczestnictwa w

konferencji w Chęcinach, podając bliższe informacje o samym wydarzeniu i formach zgłoszenia udziału.

W zastępstwie prof. dr hab. M. Pisarskiej-Jamroży z Sekcji Litologii, głos zabrał dr hab. S. Terpiłowski i przekazał wiadomości na temat organizowanej w dniach 11-15 września 2023 r. konferencji poświęconej jubileuszowi prof. T. Zielińskiego.

Ze względu na usprawiedliwioną nieobecność Przewodniczącej Sekcji Paleoeologii dr hab. R. Rybki-Stachowicz, głos zabrała prof. dr hab. I.A. Pidek i przekazała komunikat o grudniowej sesji on-line organizowanej w ramach sekcji paleobotanicznej PTB. Zaprosiła do czynnego wzięcia udziału z referatami dotyczącymi zagadnień paleoekologicznych. Następnie prof. dr hab. D. Nalepka przekazała informację o braku powołania Rady Naukowej Muzeum Ziemi PAN.

W zastępstwie nieobecnego prof. dr hab. inż. M. Krąpca, w ramach Sekcji Geochronologii, głos zabrał dr hab. inż. W. Margielewski i zawiadomił o planowanej pod koniec roku (X-XI) w Krakowie sesji poruszającej zagadnienia badań dendrochronologicznych i osadów torfowych.

W zastępstwie prof. dr hab. M. Łanczont z Sekcji Lessu, dr hab. P. Mroczek krótko poinformował o przygotowywanych do publikacji w Kwartalniku Geologicznym 14 manuskryptach, jako efekcie odbytej w 2022 roku konferencji „Korelacja lessów i osadów glacialnych Polski i Ukrainy”.

Ad. 6.

Wiceprzewodnicząca KBCz dr hab. J. Mirosław-Grabowska powiadomiła o planowanym wydaniu monografii o komitetach PAN. Pomimo krótkiego czasu na przygotowanie materiałów, wszelkie informacje o KBCz, zostały przekazane w celu włączenia do w/w publikacji. Na razie nie jest znana forma edytorska, w jakiej pojawi się ta monografia.

Dr hab. J. Mirosław-Grabowska poinformowała również, że odbyła się ocena działalności komitetów za okres 2020-2021. KBCz uzyskało ocenę pozytywną.

Prof. Z. Jary podał do wiadomości, że wszystkie niezbędne dokumenty związane z powołaniem POLQUA, zostały przygotowane i po skrupulatnym sprawdzeniu w konsultacji z prawnikiem, przekazane do właściwych organów. Obecnie trwa oczekiwanie na decyzję o rejestracji stowarzyszenia.

Dr hab. K. Stefaniak zasygnalizował, w nawiązaniu do prowadzonej w dniu dzisiejszym dyskusji o jaskiniach, że zostaną udostępnione nowo odkryte partie Jaskini Niedźwiedziej i otworzą się nowe możliwości badań osadów.

Dr hab. E. Zawisza przypomniała, że kończy się obecna kadencja KBCz i jesienią odbędą wybory do KBCz na kadencję 2024-2027. Forma i termin jeszcze nie jest znana.

Datę kolejnego – ostatniego posiedzenia – tej kadencji ustalono na 16 listopada 2023 r.

Przewodniczący zamknął posiedzenie życząc wytrwałości i owocnych spotkań na planowanych konferencjach naukowych.

Protokółowała

dr Milena Obremska